

DERS: ÖĞRENME GÜÇLÜKLERİ

ÖĞRENME GÜÇLÜKLERİ OLAN ÖĞRENCİLERİN OKUMA BECERİLERİ VE ÖĞRETİMİ

Okuma becerileri

- İlköğretimin ilk yıllarında öğrencilere kazandırılması amaçlanan en önemli beceri hızlı ve doğru okumadır.
- İlk yıllarda kazanılan bu beceri temelinde, diğer akademik alanlardaki öğretim gerçekleştirilir.
- Okuma güçlüğü, öğrenciler arasında en sık görülen öğrenme problemidir ve akademik başarısızlığın temel nedenidir.
- 4. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının değerlendirildiği bir araştırmanın sonucunda, öğrencilerinin %34'ünün okuma problemleri yaşadıkları ve sınıf düzeyinin gerisinde okuma performansı gösterdikleri bulunmuştur

Okuma becerileri

- Gerçekleştirilen boylamsal çalışmalar, okuma güçlüğü gösteren öğrencilerin okuma problemlerinin süreklilik gösterdiğini ve öğrencilerin ilköğretimin ilk yıllarında gösterdiği okuma problemlerinin daha sonraki yıllarda da tutarlı bir şekilde devam ettiğini göstermiştir.
- Boylamsal bir çalışmada birinci sınıfta okuma alanında başarısız olan çocukların %88'inin dördüncü sınıfta da okumada başarısız olduğunu bulmuştur.
- Öğrencilerin birinci sınıftan 11. sınıfa kadar izlendiği diğer bir çalışmada öğrencilerin birinci sınıftaki okuma hızlarının, aynı öğrencilerin 11. sınıftaki okuduğunu anlama becerileri ve sözcük bilgilerini güçlü bir şekilde yordadığı gösterilmiştir.
- Diğer bir çalışmada, ikinci sınıfta okuma problemleri yaşayan öğrencilerin %75'inin, beşinci sınıfın sonunda da okuma problemleri yaşamaya devam ettikleri bulunmuştur.

Okuma becerileri

- Çok sayıda çalışma erken dönemde okuma becerilerinde problem olan çocukların sonraları akranlarını yakalama şanslarının az olduğunu göstermiştir.
- Okumayı öğrendiklerinde diğer alanlarda öğrenmek için önleri açılmış olur - “Matthew etkisi”
- Okumada iyi başlangıç yapanlar daha iyi okuyucular haline gelirken kötü bir başlangıç yapanlar daha sonraları okuma becerilerinde daha da kötüleşerek akranlarının gittikçe artan şekilde gerisinde kalırlar.
- Çocukların yaşadıkları okuma problemleri onların öğrenme güçlüğü ile tanılanmalarının en yaygın nedenidir .

Okuma

- İki önemli öğeden oluşur
- Kelime çözümleme ve akıcılık
- Okuduğunu anlama
- Kelime tanıma gerçekleşmeden okuma yani okuduğunu anlama gerçekleşmiş olmaz.
- Ancak okumanın ilk dönemlerinde kelime çözümleme üzerinde yoğunlaşılırken daha sonraki dönemlerde okuduğunu anlama üzerinde yoğunlaşılır.

Doğru Okuma Güçlükleri

- Öğrenme güçlüğü olan çocukların doğru okumada güçlük yaşamalarına sesbilgisini işleme süreçlerindeki yetersizlikler neden olmaktadır.
- Bu yetersizlikler seslerin harfler ve sözcüklerle ilişkilendirilmesinde ve ses yapısı ile ilgili ipuçlarının kullanılarak sözcüklerin tanınmasında sorunlar yaşanmasına neden olmaktadır.
- Bu nedenle, öğrenme güçlüğü olan çocuklar normal gelişim gösteren akranlarına göre daha çok yanlış okuma, yer değiştirme, ekleme, çıkarma ve tekrar hataları yapmaktadır.

Okuma Hataları İçeren Cümleler

Havada asılı gibi duran yavruyu yuvasına bırakmaz mı?

Havada nasıl gibi yuran yumurtayı yuvarlasana bırakmaz mı?

Havaya kaldırıyor sonra da üzerine atılıyordu.

Hayvanla kaldırıyor onla daha üzölmek atılıyordu.

Diğer yavrular kardeşlerine kavuşmanın sevincini yaşıyorlardı.

Diğer yavruların kardeşin kuşunun sevincini yaşadı.

Bir ağacın arkasına sinmiş bir kedi gördü. Kedinin başını göremiyordu.

Ağaca arkasına şimdi bir kedi gördüm. Başını görüyorum.

Kırlangıç kendisinden yardım istiyordu.

Kırdıç kelimelerden yarım istiyor.

Ahmet usulca yanaşıp baktı.

Ahmet usluca yarışıp kabtı.

Kedi bir kuş yavrusu ile oynuyordu.

Kedi bir kuş yuvası ile koşuyordu.

Akıcı okuma

- Akıcı okumanın 3 ögesi vardır:
- Sözcük tanımada otomotiklik
- Hız
- Prozodi (vurgu, tonlama ve noktalama işaretlerine dikkat ederek okuma)

Akıcı Okuma Güçlükleri

- Öğrenme güçlüğü yaşayan çocukların okuma akıcılığı kazanamamalarına ise sözcüklerin otomatik olarak tanınamaması neden olmaktadır.
- Öğrenme güçlüğü yaşayan çocuklar sözcüğe ilişkin ses bilgisine ve kavramsal bilgiye daha geç ulaşmakta, harflerin ve sözcüğün şekilsel yapılarından elde edilen bilgiyi daha uzun sürede işlemekte ve var olan zihinsel temsilleriyle daha uzun sürede eşleştirebilmektedirler.
- Öğrenme güçlüğü yaşayan çocukların önemli bir kısmı doğru okumada büyük ilerleme kaydetmelerine ve doğru okumayı başarabilmelerine rağmen akıcı okumada zorluk yaşamaya devam etmektedirler.

Öğretim Öncesinde Değerlendirme

- Öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin öğretimine başlanmadan önce okuma düzeyine ve problemlerine ilişkin bir değerlendirme yapılması gerekmektedir. Öğretimin planlanması açısından elzemdir.
- Sesbilgisel farkındalık düzeyleri
- Sesleri/harfleri tanıma düzeyleri
- Harfleri seslere dönüştürme ve sesleri birleştirme beceri düzeyleri
- Sözcük okuma düzeyleri (anlamli ve anlamsız sözcükleri okuma)
- Metin okuma düzeyleri (okuma hataları, okuma hızları)
- Okuma sırasında gösterdiği davranışları

OKUMA HATALARI

Atlama Hataları		
Harf Atlama	Başta	kaçtı-açtı; geldi-eldi; sonunda-onunda; derken-erken
	Ortada	almıştı-alıştı; arkasına-arasına; kaldırdı-kalırdı-kadırdı; sinmiş-simiş; işte-işe kendisinden-kedisinden; asılı-aslı; atılıyordu-atlıyordu; alçalarak-açalarak;
	Sonda	koyup-koyu; asılı-asıl; başının-başını; sevinç-sevin; benden-bende
Hece Atlama	Başta	söylemek-lemek; hissetti-setti; istiyordu-tiyordu
	Ortada	bırakmaz – bakmaz; atılıyordu-atıyordu; hissetti-histi; alçalarak-alçarak; eğmeseydi-eğdi; kurtarılması-kurtarması; çığlıkları-çığları
	Sonda	diyerek-diye; ettiğini-ettiği; uğraştığı-uğraştı; gitmişti-gitmiş; elindeki-elinde; kardeşlerine-kardeşleri; yavrular-yavru; okuluna-okul; geçmişti-geçmiş
Sözcük Atlama		yavru sonunda-yavrusunda; ettiğini düşünüyordu-ediyordu; yavru sonunda yuvasındaydı-yavrusundaydı

Ekleme Hataları

Harf Ekleme	Başta	almıştı-kalmıştı; yukarı-uyukarı
	Ortada	bekledi- beklerdi; üzerine-üzerinde; kedi-kendi; arasına-arkasına; neden-neyden; anlamıştı-anlaşmıştı-anlatmıştı; bırakmaz-bırakamaz
	Sonda	onu-onun; şöyle-şeyler; bunda-bundan; yavrun-yavrunu; kuşu-kuşun
Hece Ekleme	Başta	-
	Ortada	koştı-konuştı; gitti-gitmişti; çarpacaktı-çarpmayacaktı; kavuşmanın-kavuşmasının; durumda-durumlarda; anlamıştı-anlamamıştı
	Sonda	yapıyor-yapıyorsun-yapıyordu; yavru-yavrusu; sevinç-sevinçle; yardım-yardımcı; itiyor-itiyordu; yukarı-yukarıya; yavrusu-yavrusunu
Sözcük Ekleme		kuşu izledi-bu kuşu izledi; etrafına bakındı-etrafına bir bakındı; alçalarak-alçaklar alarak; yuvasındaydı-yavrusu idi

Diğer Hatalar

Tersten Okuma

ona-ano; acaba-abaca; kuş yavrusu- yavru kuş; baktı-kabtı; sinmiş-nismiş;
kuş-şu

Harf Karıştırma

derken-berken; ağır-alır; havada-yavada; koyup-konup; ona-ana; ana-ama;
döndü-göndü; çarpacaktı-karpacaktı; geri-yeri-deri; belli-belki; anlamıştı-
anlayıştı; yavruyu-havruyu; zor-sor

Son Uydurma

çarpacaktı-çarparak; koyup-koydu; dönmüş-dönüp; korkan-korkarak;
bakındı-baktı; yanından-yanına; kaldırdı-kaldırıp; eğmeseydi-eğmişti;
saldırıya-saldırıp; geldi-gelmiş; koştu-koşarak; okuluna-okuldan; etmenin-
etmedi; diyerek-diyor

Yanlış Okuma

şeyin-işin; yuva-yavru; iş-şey; hissetti-istedi; acaba-amacı; asılı-nasıl;
diğer-değil; bekledi-belki; avucuna-vücutuna; etrafında-tarafında; başının-
paylaşın; kavuşmanın-kuşunun; alçalarak-açıklayarak; sinmiş-şimdi; belli-
bile; değıp-gelip

Doğru okuma oranı

- Deđerlendirmede doğru okuma oranının da hesaplanması önerilmektedir.
- Doğru okuma oranı, metinde doğru okunan sözcük sayısının tüm sözcüklerin sayısına bölünmesiyle elde edilmektedir.
- Doğru okuma oranı çocuğun okuma düzeyinin belirlenmesinde kullanılır.

Doğru okuma oranı

- En yaygın şekilde kullanılan oranlara göre,
 - çocuk metindeki sözcükleri %95-%100 oranında yüksek bir doğruluk ile okuyabiliyorsa okuma düzeyi “bağımsız”;
 - %90-%94 oranında bir doğruluk ile okuyabiliyorsa “öğretim”
 - %89 ve daha altında bir doğruluk oranı ile okuyabiliyorsa “endişe” olarak belirlenmektedir.
- Bağımsız düzeyde olanlar sınıf düzeylerine uygun şekilde ve doğru olarak okuyabilenleri tanımlar.
- Öğretim düzeyinde olanlar ise öğretim desteğine gereksinim duyanları tanımlamaktadır. Öğretim düzeyindeki öğrenci okurken çok ileri düzeyde olmamakla birlikte zorlanmaktadır. Öğretmenin okuma öğretimi sağlaması gereklidir.
- Endişe düzeyinde olanlar ise metni güçlükle okuyanları tanımlamaktadır. Okurken aynı zamanda çok sayıda okuma hatası yapmaktadırlar. Bu düzey okuma alanında müdahale programlarının uygulanmasını gerektiren düzeydir.

Okuma akıcılığının değerlendirilmesi

- Okuma akıcılığının değerlendirilmesinde kullanılan temel yöntem, sınıf düzeyine uygun bir metinde bir dakikada doğru okunan sözcük sayısının hesaplanmasıdır.
- Bu yöntem ile elde edilen doğru sözcük sayısı sınıf düzeyinden beklenen ortalama sözcük sayısı ile karşılaştırılarak çocuğun okuma performansına ve/veya güçlüğüne ilişkin bilgi edinilebilmektedir.

Okuma öğretimi yöntemleri

- Ses temelli öğretim
- Bütün okuma
- Çoklu duyuşal öğretim

Ses temelli öğretim

- Sesler ile harfler arasındaki ilişkiyi öğretmedir.
- Öğrenme güçlüğü olan çocuklar harflerin sesleri temsil eden yapılar olduğunu kavrayamamışlardır ve harfler ile sesler arasındaki ilişkiyi öğrenmekte zorlukları vardır.
- Ses bilgisel farkındalıkla yaşadıkları sorunlar ses temelli okuma öğretimi ile okumayı öğrenmede güçlük yaşamalarına neden olur.
- Bu nedenle öncelikle ses bilgisel farkındalık geliştirilmelidir. Ardından ise, okumayı öğrenme sırasında harfler ve sesler arasındaki ilişki ile yazılı kelimelerin sesler birleştirilerek çözümlenebileceği açık ve sistematik bir şekilde öğretilmelidir.
- Bu yolla okumayı öğrenme çocukların okuma ve okuduğunu anlama becerilerinin sonraki yıllarda bu şekilde okumayı öğrenmeyen çocuklara göre çok daha ileri olduğunu gösteren çok sayıda çalışma vardır.

Etkili bir ses temelli okuma öğretimi

- Yoğun bir öğretim planlaması yapılmalıdır.
- Rutinlere dönüştürülmelidir.
- Harf isimleri ve sesleri açık bir şekilde öğretilmelidir.
- Öğretmenin model olduğu ve çocuğu desteklediği etkinlikler ile sesleri ayırt etme, ayırma ve birleştirme becerileri geliştirilmelidir.
- Anında geribildirim sağlanmalıdır.
- Öğrenilen harf-ses bilgisi heceler ve sözcükler düzeyinde pekiştirilmelidir.
- Öğrenilenler günlük olarak gözden geçirilmelidir.

Bütün Okuma

- Çözümlemeye gerek olmadan kelimenin hemen tanınmasıdır. Okuma akıcılığı metindeki kelimelerin çoğunluğunu hemen tanınan kelimeler olmasını gerektirmektedir.
- Sık karşılaşılan ve çözümlenen kelimeler bilindik kelimeler haline gelir. Bu türdeki kelimeler içeren metinlerin okunması bu becerinin gelişmesi için önemlidir.
- Bütün olarak tanıyabilecekleri şekilde kartlar yazılı olarak verilerek ve tekrarlı okumalar yaptırılarak hızlı tanıma gerçekleştirilebilir.

Sözcük kartları

rüzgar

yardım

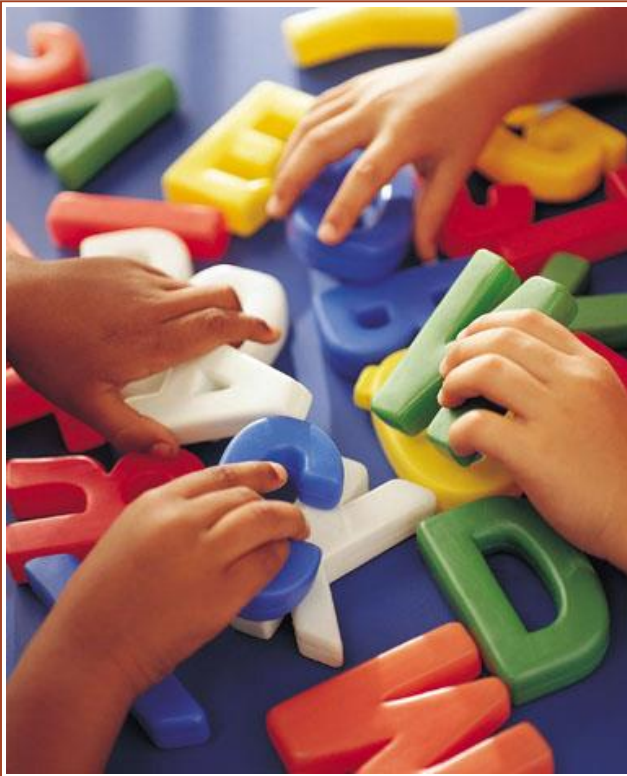
kırlangıç

yuva

Çoklu duyuşal öğretim yöntemleri

- İleri seviyede okuma güçlüğü olan çocuklar için uygulanan bir okuma öğretimi yöntemidir.
- Görsel, işitsel, dokunsal ve hareket duyularının bir arada harekete geçirilmesine dayalıdır.
- Özellikle çok karıştırılan harflerin veya sözcüklerin öğretiminde kullanılır.
- Öğretmenin söylediği harfi/kelimeyi öğrenci duyar, tekrarlarlar, tekrarlararken duyarlar, parmaklarıyla harfin/kelimenin üzerinden giderler, kendi kas hareketlerini hissederler, dokunsal duyuyu alırlar, ellerini takip ederler ve bunları yaparken harfi/kelimeyi de seslendirerek kendilerini duyarlar.
- Çok yapılandırılmış bir şekilde ses temelli öğretim yapılır.
- Çok sayıda tekrar ve pratik gerektirir.
- Ardıl öğretim derslerini içerir.

Ters çevirme problemleri ile baş etme

- Birbirine benzer harflerin ve kelimelerin ters çevrilmesidir. Örneğin, b - d, ev – ve, taç – çat
- Ayrıca u – n gibi çevirmeler de olabilir. Bazılarında ayna yazısı türünde yazılar da olabilir.
- Okumayı yeni öğrenenlerde sıklıkla rastlanan bir durumdur ve zamanla ortadan kalkar.
- Öğretmenin bu nedenle ters çevirmelerin gelişimsel mi yoksa öğrenme güçlüğüünün bir belirtisi mi bunu öncelikle ayırt etmesi gerekir.

Ters çevirme problemleri ile baş etme

- Belli bir zamanda sadece bir tek harf veya kelime üzerinde durulmalıdır. Örneğin b harfi ilk olarak alınır, büyük bir kağıt üzerine çizilir ve hatırlama için de bir resmi ile birlikte bir kelime eklenir.
- Karıştırılan harfin veya kelimenin çoklu duyu öğretimi kullanılarak üzerinden gidilir ve tekrarlanır.
- Karıştırılan kelimenin ilk harfinin altı çizilir veya farklı renkte yazılarak dikkat çekilir.
- Sesleri belirginleştirerek söylenerek karıştırılan kelimeler arasındaki ses farkları gösterilir.
- Kelimeler yazılır ve yazılırken de seslendirilir.

Okuma akıcılığının geliştirilmesi

- Tekrarlı okumalar
- İçeriği tekrarlı kelimelerden oluşan kitaplar okuma
- Birlikte okuma

Tekrarlı okuma

- Metindeki kelimelerin çoğunluğunu doğru olarak okuyabildiği halde yavaş okuyan çocuklar içindir.
- 50-200 kelime arasında ve çocukların kelimelerin çoğunluğunu tanıdığı kelimelerden oluşan metinler seçilmelidir.
- Çocuğun yeni bir metne başlamadan önce 3-4 kez aynı metni sesli olarak okuması istenir.
- Çocuğun okuma hızı ve doğruluk oranı çocuğa bildirilerek motivasyonu artırılır.
- Günlük olarak yapılması gereken bir aktivitedir.
- Bilgisayar kullanılarak yapılan okuma aktivitelerinin çocuklar tarafından daha çok sevildiği bulunmuştur.

Tekrarlı Okuma

Read Naturally® Masters Edition: Working Through a Story

Graph Cold Timing Score

The video shows a student in a purple shirt sitting at a desk, working on a yellow graph paper. The student is using a blue pencil to mark data points on the graph. The graph has a grid and some colored bars. There are other papers and a smartphone on the desk. The video player interface at the bottom shows a play button, a progress bar at 1:35 / 5:07, and various control icons.

Tekrarlı Okuma

İçeriği tekrarlı kelimelerden oluşın kitaplar okuma

- Tekrarlayan kelimeler, cümleler ve sorulardan oluşın kitapların okunmasını ve okutulmasını içerir.
- Aynı ifadelerle birden çok kez karşılaştığında okuması kolaylaşır ve kelimeleri veya cümleleri bütün olarak okumaya başlar.
- Kendi söylediği ifadelerin yazılı şekillerini görerek kelime tanımları kolaylaşır.

Birlikte okuma

- **Çeşitli şekillerde gerçekleştirilir:**
 - Yetişkin- çocuk birlikte okuma
 - Akranlı okuma
 - Koro şeklinde okuma
 - Ses kayıt cihazı veya bilgisayar destekli okuma

Birlikte okuma

- Çocuk ile yetişkin (veya akran) aynı kitaba/metne bakarak birlikte okuma yaparlar.
- Her ikisi de sesli bir şekilde okuma yapabildikleri gibi, sadece öğretmenin sesli okuma yapması, öğrencinin takip etmesi veya sadece öğrencinin sesli okuma yapması ve öğretmenin takip etmesi söz konusu olabilir.
- İleri derecede okuma güçlüğü olan çocuklarla okuma yaparken öğretmen hafif bir sesle metni okurken öğrenci yüksek sesle okur.
- Öğretmen sesli okuma yaparken öğrencinin de metni daha kolay takip edebilmesi ve gerektiğinde ipucu alabilmesi için parmakla okunanı takip eder.
- Çocuğun çok yorulmadan mümkün olduğunca çok kitap okuması amaçlanır.
- Benzer şekilde teypten veya bilgisayardan kulaklık ile dinleyerek de çocuk okunanı kitaptan takip edebilir ve sesli olarak okuyabilir.

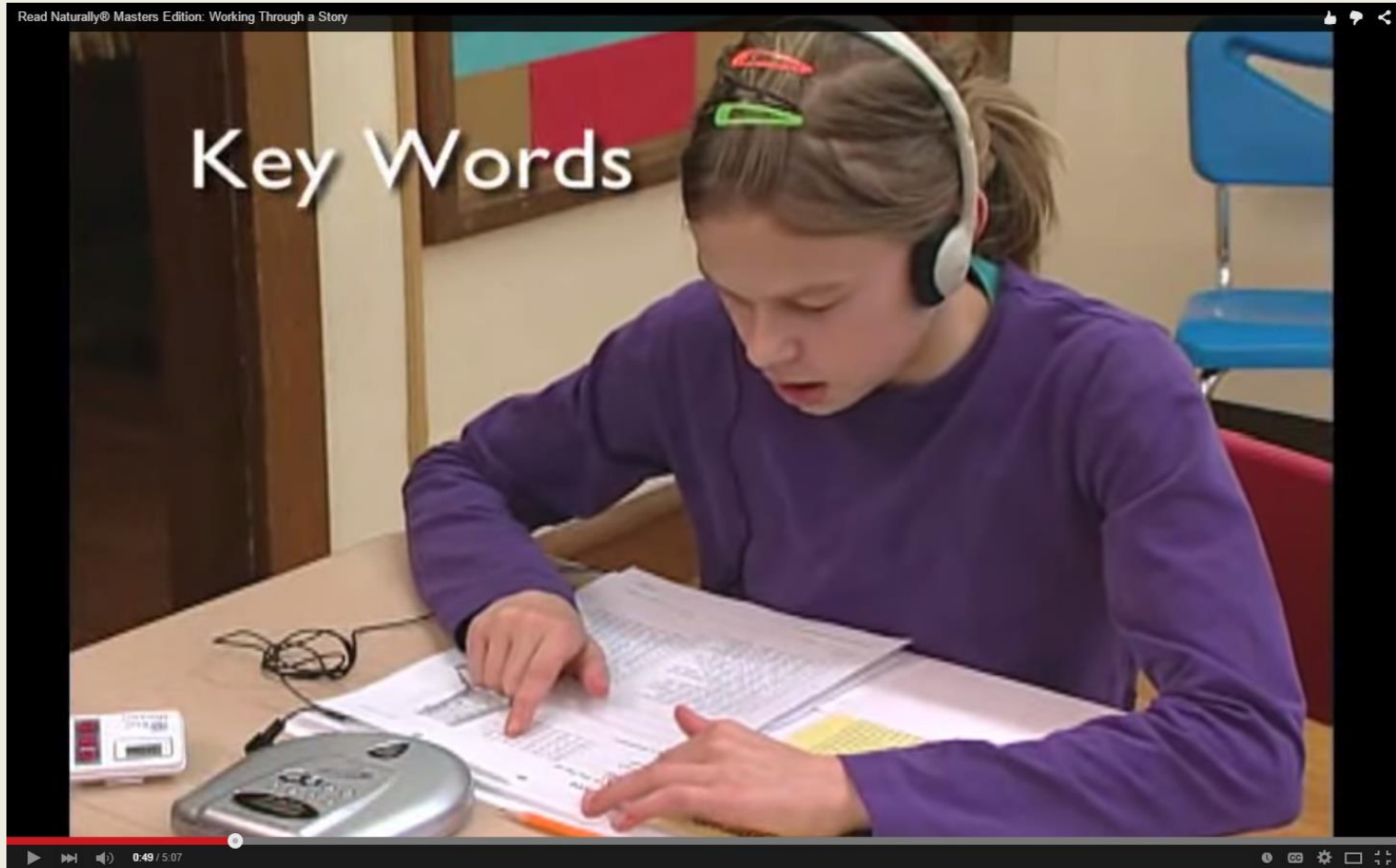
Birlikte Okuma

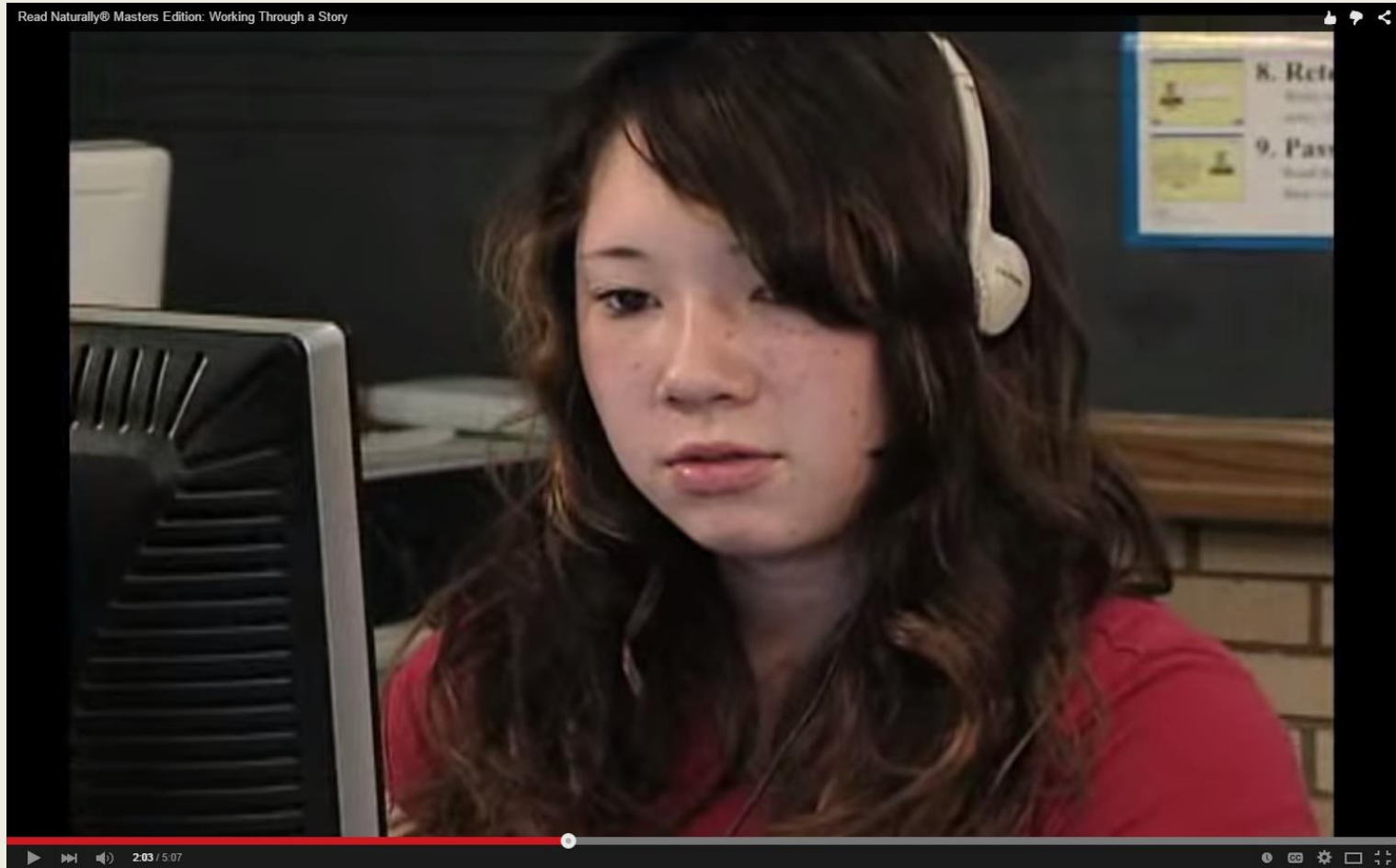
Birlikte Okuma

Birlikte Okuma

Birlikte Okuma

Parmakla izleme ve dudak hareketleri

- Okumayı öğrenmenin ilk aşamalarında normal davranışlardır. Hatta iyi okuyucular bile zor bir metinle karşılaştıklarında bu hareketlere geri dönerler.
- Ancak okuma becerileri kazanıldıkça bu davranışların ortadan kalkması gerekir. Aksi takdirde, tek tek kelimelerin okunması ve seslendirilmesi ile okuma hızını düşürür ve anlamayı olumsuz etkiler. Bunun için;
- Öğrencinin bu davranışları göstermesini teşvik edecek, seviyesinin üstünde olan metinler seçilmemelidir.
- Parmakla izleme bazen görme problemlerini işaret edebilir. Göz muayenesi yapılmalıdır.
- Öğrenciler bu davranışlarının farkına vardırılnmalı ve stratejiler birlikte belirlenmelidir.
- Parmakla takipte ilk önce bir kalemle takip etme sağlanmalı sonra kalem de ortamdan kaldırılmalıdır.